

*Петришина М. О.,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, доцент кафедри
державного будівництва*

РЕЄСТР ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ МІСЦЕВОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Протягом майже тридцяти років Україна вибудовує і постійно оновлює механізм держави. При цьому, останнім часом суттєві зміни відбуваються й у системі місцевого самоврядування. Адже, як показує досвід країн зі сталими демократичними традиціями, повноцінний розвиток сучасної держави неможливий без спроможного та дієвого місцевого самоврядування, основною роллю та призначенням якого є вирішення значної частини суспільних справ на рівні найбільш наближеному до громадян.

Крім того, серед причин запровадження комплексу заходів щодо реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [4; 5] були, зокрема, диспропорції розвитку окремих територій, регіонів, застарілість, занедбаність або взагалі відсутність необхідної для існування і нормального функціонування насамперед сільських і селищних територій інфраструктури [1], низька ефективність і недостатня упорядкованість системи надання публічних (адміністративних) послуг фізичним та юридичним особам тощо. Ці та інші проблеми значно ускладнювали, а для деяких територіальних громад взагалі унеможлилювали створення позитивного інвестиційного клімату, а також діяльність щодо залучення представників бізнес сфери щодо його забезпечення. Про запровадження інновацій на рівні сільських, селищних і невеликих міських громад часто взагалі не йшлося (подібні інновації ставали можливими в основному завдяки окремим ентузіастам – фермерам, власникам невеликих агро- та інших підприємств тощо).

Як правило, під децентралізацією розуміють реформування за такими основними напрямками: 1) територіальна реформа (передбачає реорганізацію територіального устрою, зазвичай через

укрупнення (агломерацію) адміністративно-територіальних одиниць (добровільне, примусове або змішаного характеру); 2) інституційна реорганізація (передача повноважень і відповідних ресурсів); 3) процедурна реорганізація (реформа системи надання адміністративних послуг, запровадження електронного урядування на різних рівнях і в різних підсистемах публічної влади тощо).

Відтак, децентралізація публічної влади та формування системи спроможного місцевого самоврядування на засадах принципів субсидіарності, правової, організаційної та матеріально-фінансової автономії має на меті не тільки, і не стільки підвищення ефективності самого процесу здійснення публічної влади і управління, а сприяє залученню громадян до процесу управління державними та громадськими справами, зростанню інтересу та ініціативи, формуванню середовища привабливого як для інвестицій, постійного впровадження інновацій, так і для жителів цих громад (створення інфраструктури, нових робочих місць тощо).

Зважаючи на означені проблеми, на вирішення яких спрямований комплекс заходів реформи децентралізації, враховуючи суттєві ідеологічні, культурні зрушення, а також складнощі сучасних соціально-економічних перетворень, сьогодні одним з важливих завдань держави в цілому є забезпечення розвитку системи надання публічних (адміністративних) послуг. Сучасні європейські та світові тенденції переосмислення природи державного управління, передусім, у бік розширення прав та можливостей місцевого самоврядування, а також демократизоване суспільство, яке стає більш вимогливим до посадових осіб органів публічної влади, стимулюють публічно-владний сектор України орієнтувати свою діяльність на максимальне задоволення потреб, запитів та інтересів фізичних та юридичних осіб через надання якісних публічних (адміністративних) послуг. Водночас, не зважаючи на підвищення вимог до організації процесу здійснення публічної влади і управління загалом, а також системи та процесу надання публічних (адміністративних) послуг, проваджувана реформа гальмується й через інертність значної частини населення (жителів територіальних громад), у тому числі через закритість системи публічної влади, результатом чого є фактично відсутність контакту, налагодженого діалогу, взаємодії.

Відтак, практика надання публічних послуг як органами державної влади, так і органами місцевого самоврядування в Україні потребує вдосконалення, зокрема, й передбачає використання новітніх інформаційних технологій [3]. Серед іншого, суттєвим зрушенням на цьому шляху є перші кроки у напрямі упорядкування відомостей про та важливих для членів територіальних громад (збору, обробки, отримання/передання інформації, ведення відповідних реєстрів тощо). Зокрема, йдеться про Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» [2], яким ще у 2016 році було передбачено можливість створювати реєстри територіальних громад. Так, слід погодитися, що основним призначенням реєстру є облік жителів відповідної територіальної громади [8]. Адже йдеться, насамперед, про можливість перевірити факт реєстрації чи зняття з реєстрації місця проживання особи за адресою в межах обслуговування реєстру [6]. При цьому, документ, що підтверджує реєстрацію особи у свою чергу є підставою для отримання інших послуг (наприклад, отримання ID-картки, нарахування та отримання соціальних виплат, голосування на виборах, здійснення правочинів з нерухомим майном та ін.).

Таким чином, справедливо може йтися про важливість та необхідність такого інструменту упорядкування інформації на рівні громад, (зокрема, в межах впровадження проекту e-рішення за підтримки Center for Innovations Development) [7] як реєстри територіальних громад. При цьому, вважаємо за можливе удосконалити наявний ресурс за допомогою як розширення відповідних повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, так і обсягу відомостей, що можуть і повинні вноситися до таких реєстрів, а також покращення роботи з обробки та обміну інформацією між реєстрами тощо. Адже розвиток великої процвітаючої держави починається з розвитку її складових частин, яким для формування дієздатності та спроможності необхідні державні гарантії та підтримка.

Список використаних джерел:

1. Проблеми та перспективи розвитку сільських територій України (на прикладі Карпатського регіону): науково-аналітична

доповідь / В. В. Борщевський, Х. М. Притула та ін.; НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів, 2011. – 60 с.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг: *Закон України* від 10.12.2015 р. № 888-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-19#n48>

3. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: *Постанова, Програма, Стандарт*. Верховна Рада України від 04.10.2019 № 188-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-20#n2>

4. Про затвердження плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019 – 2021 роки: *Розпорядження, План, Заходи*. Кабінет Міністрів України від 23.01.2019 № 77-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2019-%D1%80>

5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: *Розпорядження* Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-з. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

6. Реєстр територіальної громади міста Харкова. URL: https://dozvil.kh.ua/service/otrimannya_informatsii_pro_sebe_z_reiestru_teritorialnoi_gromadi_mista_harkova.html

7. Реєстри територіальних громад та адрес – оновлено! URL: <https://cid.center/e-solutions-6/>

8. Спростіть собі життя або що таке реєстр територіальної громади. URL: <https://city-adm.lviv.ua/services/about/announcement/6643-sprostit-sobi-zhyttia-abo-shcho-take-reiestr-terytorialnoi-hromady>